

פרשת משפטים התשע"ה

איתא במדרש רבה, פרשת משפטים. "דבר אחר, **ואלה המשפטים**, שלשה דברים נתן משה נפשו עליהם, ונקראו על שמו. ואלו הן, ישראל והתורה והדינים. ישראל, כמה נצטער עליהם ונקראו על שמו, שנאמר **בישעיה, ויזכור ימי עולם משה עמו**. התורה, שנאמר **במלאכי זכרו תורת משה עבדי**. הדינים, שנאמר **ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם**. וכן אסתר, נתנה נפשה על ישראל ונקראו על שמה, שנאמר **במגילת אסתר ולבקש מלפניו על עמה**".

קריאת כל עניין על שם אדם מסוים, אומרת הזדהות מוחלטת של העניין עם האדם, עד כדי ביטול רצונותיו ומאוויו וחיוויו של האדם למען מה שהוא נקרא על שמו.

ומצינו כנגד זה, את עניין אלו הנקראים רשעים שגם הם נקראו על שמם הדברים שהזדהו אתם, ומסרו את נפשם עבורם. כמובא מדרש רבה בראשית, על הפסוק בתהילים **קרבים בתימו לעולם**, שאומר רבי יודן, **קראו בשמותם עלי אדמות**. טבריה, על שם טיבירואיס. אלכסנדריא, על שם אלכסנדרוס. אנטוכיה, על שם אנטיוכוס. שהרשעים, קוראים למפעלים בעולם הזה על שמותיהם. והוא כי כל מפעלים מתרכזו, אך ורק בעולם הזה. וסבורים הם, כי כל הנזכר שמו בעולם הזה, הוא העולם הבא שלהם. ולכן, זכירת שמם בלבד היא כל עניינם ופעולתם. וכל מעשיהם הוא להאדיר את שמם.

והנה, המדרש מחלק כאן לשלשה דברים, שמסר משה עצמו עליהם. האחד, ישראל שנקראים בפסוק **משה עמו**. היינו עם של משה. וידוע, עד כמה הייתה מסירותו של משה רבנו עליו השלום, על עם ישראל. כדאיתא במדרש, שכאשר אמר לו הקב"ה שאם יכנס לארץ ישראל יצטרך להפר את השבועה ולפגוע בעם ישראל, אמר להקב"ה, ימות משה ומאה כמותו ולא תינזק צפורן של אחד מעם ישראל.

השני, היא התורה. כמו שידוע, שמשה רבנו לחם לא אכל ומים לא שתה ארבעים יום ולילה, היינו ניתק את עצמו מגופו, על מנת להיות כלי לתורה, ומה שהנביא מלאכי אומר תורת **זכרו תורת משה עבדי**.

והשלישי, אלו הדינים. ומדייק מהפסוק, **ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם..** והדיוק הוא, **אשר תשים** אתה תערוך לערוך לפניהם כשלחן ערוך... ותחזור שוב ושוב עד שיכנס אליהם הדבר ותסביר להם טעמי הדברים.

והנה שתי שאלות בעניין, האחד, שהלוא התורה היא הדינים, והדינים היא התורה. ומדוע מחלק המדרש את התורה והדינים לשני דברים שונים?. השני, הלוא בישראל מצינו מסירות נפש ממש, שהיה מוכן לאבד חייו עבור עם ישראל, וכן בתורה, שעלה אל ההר ולא אכל ולא שתה, ואילו בדינים, מה מסירות נפש יש כאן? שנקרא שנתן נפשו עליהם?

ויובן בס"ד, דהנה התורה כפי שהיא, הרי היא כוללת ארבעה חלקים. והם הפשט, רמז, דרש וסוד. וכל חלק, הוא גילוי של התורה במקומו. וידוע מאמר חז"ל, אין מקרא יוצא מידי פשוטו. היינו הפשט כפי שהוא נראה ומתגלה פה בעולם הזה, אע"פ שהוא מחובר ויונק מהפנימיות שבו שהוא הדרש והרמז והסוד, הנה התגלותו כאן בעולם הזה לפי הפשט שבו, היא היא העיקר, והיא רצון ה'. לפיכך, כאשר יש מחלוקת בעשיית דבר שפירושו על פי הקבלה באופן מסוים, ועל פי ההלכה באופן אחר, הרי ההלכה היא העיקר. ועל כן, התורה בכללותה היא גילוי רצון ה' עם כל הפנים הנמצאים בה.

ובחלק הפשט, הנה יש את המוסר והדינים ויש את הלכות איסור והיתר ותפילין וציצית ומעשה הקרבנות וכל מצוות התורה הכלליות.

וההבדל הדינים לשאר חלקי התורה בפשט, הוא שהמשפטים והדינים הם בין אדם לחברו. ושאר חלקי התורה הם בין אדם למקום. ולכן, שונים הם משאר חלקי התורה, כי שם צריך מסירות נפש. כי אם טועה בדין ח"ו ולוקח פרוטה ומעביר למי שלא צריך, אומרת הגמ' בבבא קמא דף קיט'. "א"ר יוחנן: כל הגוזל את חברו שוה פרוטה – כאילו

נוטל נשמתו ממנו, שנאמר: כן ארחות כל בוצע בצע את נפש בעליו יקח...” וכן בגמ' יבמות דף קט': "דאמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: לעולם יראה דיינן עצמו כאילו חרב מונחת לו בין ידיכותיו וגיהנם פתוחה לו מתחתיו, שנאמר: הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל וגו' מפחד בלילות, מפחד של גיהנם שדומה ללילה". ועל כן, שונים הם הדינים והמשפטים משאר חוקי התורה. שהלוא סכנה יש בהם!!! ומסירות נפש עצומה יש לדיין שדן דינים בין עם ישראל. והוא נתפס על הדין עצמו, אם הוא לא מדקדק בו. ועל כן, משה רבנו היה צריך זהירות עצומה, בהעברתו את הדינים כדבעי. כי אם הוא היה מעביר להם את המשפטים לא נכון, הרי היה תלוי בו העוון לאורך כל הדורות. וזוהי מסירות הנפש שלו שהייתה בעניין המשפטים.

וכן, עצם הלימוד וההעברה של המשפטים לעם ישראל הנה הייתה צריכה להיות באופן של מסירות נפש. כדפרש"י "אשר תשים לפניהם – אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה לא תעלה על דעתך לומר אשנה להם הפרק וההלכה ב' או ג' פעמים עד שתהא סדורה בפיהם כמשנתה, ואיני מטריח עצמי להבינם טעמי הדבר ופירושו, לכך נאמר אשר תשים לפניהם, כשלחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם": דהנה עניין מסירות הנפש בלימוד הוא מעל הרגיל, כדמצינו בכל מלמדי התורה האמתיים בעם ישראל בכל הדורות, כגון המעשה בערובין דף נד': "רבי פרידא הוה ליה ההוא תלמידא דהוה תני ליה ארבע מאה זימני וגמר. ר' פרידא היה לו תלמיד שהיה שונה עמו ארבע מאות פעמים ורק אז קלט את הלימוד יומא חד בעיוה למלתא דמצוה, תנא ליה ולא גמר. יום אחד הזמינוהו לדבר מצווה ושנה לו ארבע מאות פעם ולא קלט את הלימוד אמר ליה: האידנא מאי שנא? אמר לו מה השתנה הפעם שלא קלטת? אמר ליה: מדהיא שעתא דאמרו ליה למר איכא מילתא דמצוה – אסחאי לדעתאי, וכל שעתא אמינא, השתא קאי מר, השתא קאי מר אמר לו משעה שהזמינוך לדבר מצווה הסחתי דעתי כי אמרתי כלפעם יבואו ויקחו אותך לדבר מצווה. אמר ליה: הב דעתיך ואתני לך. הדר תנא ליה ארבע מאה זימני [אחריני]. אמר לו

תתרכז ואשנה עמך עוד פעם ארבע מאות פעמים אחרות. נפקא בת קלא ואמרה ליה: ניחא ליך דליספו לך ארבע מאה שני, או דתיזכו את ודרך לעלמא דאתי? יצאה בת קול ואמרה האם נוח לך שיוסיפו לך ארבע מאות שנה לחייך או שתזכה אתה ודורך לחיי העולם הבא. אמר: דניזכו אנא ודריי לעלמא דאתי. אמר שמעדיף שיזכה הוא ודורו לחיי העולם הבא. אמר להן הקדוש ברוך הוא: תנו לו זו וזו. אמר הקדוש ברוך הוא תנו לו גם ארבע מאות שנה וגם שיזכה הוא ודורו לחיי העולם הבא.

הנה מכאן מבואר לנו, עד כמה מסירות נפש יש במלמדי תורה בעם ישראל. והגדול בכולם הוא משה רבנו עליו השלום.

ייתן לנו ה' ברכה בעמלנו, ונזכה שייקרא כל אחד מעם ישראל על שם התורה ועל הדינים ועל עמו ישראל אבי"ר

שבת שלום

יוסף בן דוד